Št. 274 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v nedeljo 18. novembra 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVII

izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zj... uredništva Ašiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi na... nenaročnina pisme se ne sprejemajo, rokopisi se ne vr... odajatelj in o... odnik Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna Edi... last tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. mrtvice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Ašiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Nauki iz sedanjosti in prošlosti

Italijanskim učenjakom — Luzzattu, Pacchioniju in drugim —, ki se oglašajo z glasom pameti in pravičnosti narodnim manjšinam v prilog — se pridružuje mož, ki je priznana avtoriteta v italijanskem znanstvenem svetu. Je to jezikoslovec in učenjak profesor dr. Baragiola v Padovi.

V listu «Veneto», «Corriere di Padua» (XV 1922) se je ta učeni folklorist, kot italijanski patrijot veselil napredka v poitalijančevanju nekdaj nemških ozemelj in je pripisoval to predvsem milini italijanskih žena.

Ali poleg političnega interesa — je rekel Baragiola že tedaj — se uveljavlja tudi gospodarski in človekoljubni interes. Zato je želel, da bi Nemci in Italijani vprašanje postopanja z ostanki drugih narodnosti obravnavali **brez vsakega ozira na politična stremljenja.** Menil je: **«Ljubi materin jezik se ne sme zatirati! Nemci v Italiji morajo biti dobri italijanski državljani, pri tem pa naj le nemški čutijo in govorijo!»**

Potem je govoril o tem, kako v raznih državah živijo združene različne narodnosti, a so pripadniki manjšin dobri državljani, čeprav govorijo svoj jezik. Razlago za to je videl v dejstvu, da se poleg narodnega načela v modernem času uveljavlja tudi politično čustvovanje, **oprto na gospodarsko korist.** Zato je prišel do zaključka, naj bi narodni jezikovni otoki toliko na italijanski kolikor na drugi strani dobivali pouk v obeh jezikih. Drugorodni jezikovni odlomki naj bi dajali duhovnike, učitelje in korespondente, da ne bi bilo treba teh poslednjih naročati iz inozemstva. Cerkev naj ne spreminja vsega v latinsko in italijansko in tudi nemški cerkveni pesmi naj se prizanaša.

Tako je pisal profesor Baragiola že pred dvajsetimi leti z ozirom na ostanke nemškega jezika v sedmero nemških občin severno od Verone. In če je to veljalo tedaj, kako naj bi danes nemška in slovanska manjšina, okolo 800.000 duš, ne smela zahtevati od države in cerkve isto pravičnost iz človečanskih, znanstvenih, kulturnih razlogov?! Ves civilizirani in pravični svet poreče, da imajo to pravico. Gospod naučni minister pa je s svojimi naredbami razsodil, da je nimajo!

Profesor Baragiola je že pred dvajsetimi leti učil, kako more biti država pravična manjšinam v narodnem in jezikovnem pogledu **brez vsake nevarnosti za kakršenkoli svoj interes!** Padovanski profesor je segel še dalje in je učil, kako je od države odvisno, da drugorodni državljani ne le niso nevarni državi, marveč da so ji tudi vneti državljani. Povdarjal je — kakor že rečeno — da se poleg narodnega načela uveljavlja v moderni državi tudi gospodarski interes. Z drugo besedo in točneje povedano: država more potom modre, smotrene gospodarske politike, to je, z gospodarskimi koristmi, vezati nase drugorodne državljane.

Ta nauk padovanskega profesorja je danes posebno aktualen. Žal pa, da ga današnji krmilarji države puščajo popolnoma iz vida. Hočejo priključiti drugorodne manjšine s sredstvi in metodami, ki jih učeni profesor odklanja; a daleč proč od njih je misel, da bi stremeli k temu cilju s sredstvi, ki jih dr. Baragiola priporoča kot najpripravnejša, a pri tem neodijozna za manjšine.

Naše ljudstvo v Julijski Krajini ječi sedaj pod težo silne gospodarske depresije, da z žalostjo in strahom gleda v bodočnost. Nočemo trditi, da je tega žalostnega gospodarskega stanja kriva samo naša državna uprava, ker vemo, da je to tudi posledica neizmerne nesreče, ki je s svetovno vojno prišla nad vso Evropo. Stremljenje državne uprave pa bi moralo iti sedaj v prvi vrsti za tem, da se te krvaveče rane zacelijo. Mi smo po velikem delu vinorodna dežela. Iz pridelka vinogradništva so prihajala našemu ljudstvu sredstva za preživljanje, pa tudi možnost za vršenje dolžnosti napram državi. Sedaj ne prihajajo več, ali vsaj v veliko manjši meri. Življenjsko vprašanje je torej, da se zopet širom odprejo vrata za razpečavanje vinogradniškega pridelka. Če bi torej voditelji naše vnanje politike dosegli z drugimi državami in posebno z Jugoslavijo dogovore v označeni namen, kako bi s tem sprijaznili naše ljudstvo z novo njegovo državno pripadnostjo! To bi bil le en primer, ki pojasnjuje, kako bi s tem država mogla dovesti prebivalstvo v tej deželi do spoznanja: glejte, kako država skrbi za našo gospodarsko korist in blaginjo, vračajmo ji z zvestobo in udanostjo!

Gospodarska politika države pa bi morala stremeti še po drugih ciljih: da se ublaži strašna draginja, da se zmanjša brezposelnost, da bo imelo ljudstvo priliko za delo in zaslužek, da se raznim gospodarskim napravam, ki si jih je ustvarilo ljudstvo samo, povrnejo možnost za čim uspešnejše vršenje svojih nalog.

K takim ciljem naj bi bila usmerjena notranja in vnanja politika države! Na teh poljih naj bi razvijala svoje delovanje z vsemi energijami, kakor je opozarjal profesor Baragiola pred dvajsetimi leti. V takih stremljenjih bi bila tista čudotvorna moč, ki bi tudi drugorodne manjšine **duševno** pripojila k državi. Mesto takega, res odrešilnega stremljenja pa prihaja minister Gentile z odredbami, ki naj odtegnejo manjšini etične dobrine. Mesto da bi državna uprava z modrimi in smotrenimi prizadevanji rešila naše ljudstvo iz strahu pred gospodarsko bodočnostjo, ga s svojimi odredbami poganja še v strah za svojo narodno, kulturno in duševno bodočnost.

Asimilirati nas hočejo. To jim je glavno in menda edino. Nič pa ne mislijo na to, da bi bilo to le mehanična priklopitev, pri kateri ne bi imela nikakega deleža srce in duša poštenega in značajnega dela — a to je velika večina — našega ljudstva. Ne v šoli, ki bi bila odtujena čustvovanju in kulturnim potrebam narodne manjšine, ne v otroških vrtcih, ki naj lovijo naše otroke v svrho raznarodovanja, ampak v skrbi za gospodarske koristi ljudstva in v spoštovanju njegovih čustev — je pot do asimilacije, ki bi bila na korist in v čast države in v skladu z idejo človekoljubja.

Tako učita prosvetljena duha Pacchioni in Baragiola. In sta kljub temu — ne, ravno zato — res dobra Italijana.

SESTANEK MALE ENTENTE V BEOGRADU

BEOGRAD, 17. Povodom vprašanja madžarskega posojila v zvezi s skupnim korakom Male entente bo v Beogradu od 10. do 12. januarja 1924. sestanek zastopnikov držav Male entente. Čehoslovaško bo zastopal Beneš, Rumunijo Duca, Poljsko Okenski. Na tej seji se bodo reševala tudi druga važna skupna vprašanja.

RADIĆ SE VRAČA?

BEOGRAD, 17. «Novosti» poročajo iz Londona, **da je te dni imel jugoslovenski bivši londonski poslanik Čeda Mijatović sestanek z Radićem, na katerem sta razpravljala o sporazumu in da se bo v zvezi s tem Radić kmalu vrnil v domovino.**

Stresemannova vlada v nesrečnosti

Spomenica nemške vlade zaveznikom. Nemčija ne more več plačevati brezposelnih delavcev v Porenju.

BERLIN, 17. **Vlada je poslala vsem zavezniškim vladam spomenico, v kateri jim naznanja, da ne bo mogla več plačevati podpore brezposelnim delavcem v zasedenih krajih. Spomenica pravi, da so le francoska oblastva kriva, da se niso delavci v Porenju še povrnili ni delo.*) Dalje naznanja nemška vlada, da se bo sklicevala na dogovor v Haagu, v smislu katerega so zasedbene države dolžne vzdrževati zasedene kraje.**

Vest o tej spomenici ni v Berlinu presenetila nikogar. Vlada je namreč že večkrat po ovinkih povedala, da bo z onim dnem, ko začne «Rentenbank» izdajati rentne marke, ustavila podpore brezposelnim. In ta dan je bil ravno 15. t. m.; tega dne je vlada ponovno izjavila, da ostane pri svojem sklepu. Po tej izjavi so se sestali zastopniki demokratske stranke in centruma, da se posvetujejo o novem položaju. Ti stranki, ki sta poslali v vlado svoje može, bi se nahajali v precej neprijetnem položaju, ako bi hotela vlada izvesti svoj sklep. Izvedba tega sklepa bi namreč v prvi vrsti zadela nižje sloje, t. j. delavske mase; radi tega bi stranki izgubili pri delavskih masah veliko na ugledu. Na tem sestanku se je vršilo posvetovanje o morebitnem izstopu teh strank iz koalicije; kajti stranki bi ne mogli več ostati v koaliciji, kakor hitro bi Stresemann krenil popolnoma na desno. Ko je Stresemann izvedel za ta posvetovanja, je takoj sklical ministrski svet, kateremu je predlagal, naj se nadaljuje podpiranje brezposelnih še nekaj dni. Listi pišejo, da bo vlada izplačevala podpore še kakih 10 dni. Stresemann torej koleba, se lovi; njegova tla so že precej izpodkopana. Listi, ki so danes po osemdnevnem molku spet izšli, ugotavljajo to Stresemannovo kolebanje ter pripominjajo, da je ta dogodek spet pokazal, na kako šibkih nogah stoji Stresemannova vlada. Edino poluradni list «Zeit» trdi, da je Stresemannov položaj še vedno trden. Prihodnja razprava, pravi list, v državnem zboru bo razčistila položaj. V slučaju, da bi se državni zbor izrazil proti vladi, bo segel Stresemann po zadnjem sredstvu, razpisanju novih volitev. Ebert mu bo gotovo dal za to potrebna pooblastila.

*) Ravnokar je prispela iz zasedenih krajev vest, da so se razbila pogajanja med zastopniki rudnika «Hicum» in med zavezniško komisijo, ki so trajala nad 5 tednov.

Posledice brezposelnosti v Nemčiji.

DÜSSELDORF, 17. Podpore brezposelnim, ki so znašale v pretečenem tednu 150 milijard, so narastle tekom tega tedna na 300 milijard. Pri manifestacijah v Düsseldorfu so zavzeli brezposelni politično smer. Prišlo je do spopada s policijo in je bilo precej ranjencev. V Essenu so skušali demonstranti udreti v Kruppove tovarne z znamenom, da razbijejo stroje. Vrženih je bilo nekaj bomb in oddanih več strelov.

Nemčija zanika vesti o oboroževanju.

BERLIN, 17. Wolfov dopisni urad poroča, da ne odgovarjajo izjave generala Focha pred poslaniško konferenco resnici. Število državne brambe ne dosega niti 109000 mož, ki jih predvideva versailleski mir.

MORILEC NIKOLOV OBDRŽAN V ZAPORU

PRAGA, 17. Državni pravdnik v Pragi je vložil ničnostno pritožbo proti oprostitvi Nikolova, ki jo utemeljuje s tem, da obravnava ni upoštevala mnogih podrobnosti, ki so ostale nepojasnjene. Včeraj in danes so se razna poslaništva informirala o natančnem poteku razprave proti Nikolovu. Nikolov je bil kljub oprostilni razsodbi obdržan v zaporu.

BEOGRAD, 17. Včeraj predpoldne je čehoslovaški poslanik Šeba posetil pomočnika ministra za zunanje stvari Panto Gavrilovića ter ga obvestil, da vsi čehoslovaški listi obsojajo oprostitev morilca Nikolova. Soproga ubitega Daskalova je prijavila pritožbo ter vlada pri vseh prepričanje, da se bo pogreška porote popravila. Policija ni dovolila Nikolovu, da odpotuje v Sofijo, temveč ga je zopet aretirala.

Električna luč brez žične napeljave

PRAGA, 17. Čehoslovaškemu elektrotehniku Pavličeku iz mesta Brüx se je baje posrečilo izumiti električno luč brez žične napeljave. Pavliček zatrjuje, da se mu je potom male brezžične postaje, iz oddaljenosti 5 km, posrečilo pripraviti k žarenju električne žarnice, ki imajo svetilno moč 25 sveč. Izumitelj bo dal v prihodnjih dneh svojo iznajdbo patentirati. Vest o tej iznajdbi je vzbudila v javnosti velikansko zanimanje, a tehnični strokovnjaki so v tem oziru zelo skeptični in sploh ne verjamejo, da gre za resno iznajdbo.

PROCES RADI UMORA VOROVSKEGA KONČAN.

Morilec oproščen.

LAUSANNE, 16. Proces radi umora Vorovskega se je danes zaključil. Morilec Conradi in sokrivec Polounin sta bila oproščena.

Spor med Londonom in Parizom v odločilni fazi

Poincaréjev odgovor Baldwinu

PARIZ, 17. Poincaré je dosegel včeraj v poslanski zbornici skoro soglasno odobravanje v sledečih dveh temeljnih točkah francoske politike: 1. Prednost se mora na vsak način priznati vojnim odškodninam; 2. Francija ne bo plačala svojih vojnih dolgov, dokler ne bo Nemčija zadostila svojim obvezam glede vojnih odškodnin.

«Nisem imel namena — je rekel francoski ministrski predsednik — govoriti danes, ker so v teku pogajanja med zavezniki. Izrazil se bom nekoliko pozneje. Hočem, da pride na tej razpravi prav vse na dan. Če sem smatral za svojo dolžnost, govoriti danes v parlamentu, se je to zgodilo radi tega, ker zahtevajo debate, ki so se izvršile včeraj v poslanski zbornici neke zavezniške države, nekatera pojasnila z moje strani o smernicah, katerim sledimo in od katerih se ne bomo oddaljili. Niti trenutka nismo pustili v nemar željo po soglašanju z zavezniki in nepopustljivost se ni porodila na naši strani.

Zasedba Porurja

«Nemčija hoče slabo razumeti smisel besedila mirovne pogodbe ter se je obrnila na poslaniško konferenco, kjer je dobila pomoč pri angleškem zastopniku. Vprašanje še ni rešeno in mi vztrajamo na svojem stališču.

«Naši nasprotniki ne bi smeli pri presojanju naše akcije v Porurju primerjati sedanjega položaja s tem, kar se nam je dolgovala, ampak s tem, kar se nam je hotelo plačati. Tako je torej treba soditi o naši akciji v Porurju s primerjanjem sedanjega položaja z onim prvih dni leta 1922.

«Ko sem se sešel z Bonar Lawom, sem mu rekel, da je potrpežljivost Francije pri kraju in da nas trdovratna zavijanja Nemčije silijo, da si vzamemo zaloge. Zasedba Porurja se nam je narinila kakor povelje in je bila posledica nujne potrebe zasege zalogov in zbornica in senat sta to priznala. Bonar Law je rekel: „Porurje je žila dovodnica Nemčije". Nato je Nemčija odgovorila s takozvano pasivno resistenco.

«Nahujskani od Berlina so zapustili uradniki in železničarji svoja službena mesta in nekateri zločinci so sabotirali železniške proge. A mi smo kljub temu nadaljevali svojo pot proti cilju: Pričakovali smo konec nemške resistence prej, ko bi Nemčija prišla na rob propada. Del Nemčije je že prišel do prepričanja, da je treba končati s pogubonosno politiko. Tako je prišlo do agonije pasivne resistence.

«Danes je nameščenih pri železnicah, ki jih mi upravljamo in ki si jih bomo ohranili, že nad 40 tisoč nemških železničarjev. Za dobavljanje premoga in koksa smo podpisali pogodbe s številnimi velikimi tvrdkami. Isto velja za barvila.

«Koj po neuspehu pasivne resistence se je začelo govoriti o konferenci izvedencev. Želeli smo, da bi Zedinjene države zopet sodelovale pri urejevanju evropskega položaja in sem proučil z največjo pažnjo predloge, ki mi jih je predložila angleška vlada. Ameriška vlada je zahtevala proučitev plačilnih zmožnosti Nemčije in finanč. pravilnik. Lord Curzon je predlagal, da bi se prepustilo vso zadevo izvedencem. Na vse to sem smatral, da se ne more nadomestiti reparacijske komisije z odborom izvedencev in da se preiskava ne more razširiti preko mej, ki jih stavlja versailleska mirovna pogodba.

«Kaj naj razumemo pod plačilnimi zmožnostmi? Ima li to biti sedanja ali definitivna zmožnost? Kakor se bi hotelo razumeti ta pojm, se bi lahko prišlo do novega znižanja nemških obvez. Bi li mogli prenesti nove žrtve, ko leži na naših ramenih breme reparacij, medtem ko ni še rešeno vprašanje naših dolgov napram našim zaveznikom, kateri pa niso nič drugega, nego za skupno zmago izdani stroški? Vedno smo ponavljali: reparacije morajo imeti prednost. Nočemo zatajiti naših dolgov, ampak ti imajo povsem drug izvor, kakor nemška vojna odškodnina.

Neizpremenjen program

«Nadaljujemo politiko, odobreno od obeh zbornic. Ne bomo storili ničesar, kar bi nas znalo ločiti od naših zaveznikov. Nikoli nismo rabili izrazov, ki bi znali žaliti kako prijateljsko državo ali pa hujskati bivšega neprijatelja proti državi-prijateljici.

«Ne moremo žrtvovati interesov Francije: branili jih bomo z vljudnostjo in zmernostjo, izdali jih pa ne bomo.»

Poslanci so se tu dvignili raz sedežev, centrum, desnica in levica so burno ploskali ministrskemu predsedniku, ko je zapustil govorniško tribuno ter se usmeril proti svojemu prostoru.

Poincaréjeve izjave so bile izrečene v kategoričnem tonu in z izredno jasnostjo. Govor, ki je trajal dobro uro, je povečal in ne zmanjšal že itak težke skrbi radi težavne splošne krize Evrope. Francoski program ne spreminja niti črtice v sedanjosti, niti ne obljublja kake spremembe za bodočnost. Spor med zavezniki se je torej prej razširil, kakor skrčil.

Par ur po Baldwinovem govoru, kjer je angleški ministrski predsednik klical celo vzvišeno osebo Jurija V. na pomoč za sklicanje sestanka izvedencev ter obtoževal Francijo in Belgijo kot odgovorni povzročitelji nesrečne reparacijske politike, je načelnik francoske vlade zavrnil vse obtožbe.

Porurje ne bo izpražnjeno, dokler ne bo Nemčija plačala zadnjega vinarja vojnih odškodnin. Vsota vojnih odškodnin se ne bo znižala, ako ne bosta Anglija in Amerika znižali svojih kreditov napram Franciji. Francija se ne bo odpovedala sankcijam, ako ne bo Nemčija smatrala Hohenzollernrnce za vojne krivce.

Danes se bo ponovno sestala poslaniška konferenca. Ako se ne bo dosegel sporazum na kaki navadni birokratični formuli brez splošnega smisla, se prerekanje med Francijo in Anglijo ne bo še končalo. Foreign Office izdajo vedno bolj jasno svojo trdno volja za prelom s Francijo, kakor piše tudi londonski dopisnik pariškega lista «Temps», da se angleški krogi pod uplivom obnovljenega prestiža Lloyda Georgeja vedno bolj nagibajo k temu, da se bi London popolnoma ločil od Pariza.

Kakor zadobiva v Londonu ta smer na moči, tako se vedno bolj spoznava zveza z Washingtonom in naklonjenost napram Nemčiji raste s sočutjem z njenimi neštetimi nesrečami.

Španski kralj in kraljica na poti v Italijo

SPEZIA, 17. Danes je dospel v Spezio admiral Tomaso di Savoia, genovski vojvoda, da izroči španski kraljevski dvojici prve pozdrave italijanskih vladarjev. V nedeljo se odpelje nasproti kralju italijanska mornariška eskadrilja pod poveljstvom viceadmirala Solarija. Ko bo italijanska eskadrilja zapazila na odprtem morju, prihod španske, bo oddala 21 topovskih pozdravnih strelov, nakar se bo razvrstila za španskimi ladjami. V Speziji bo čakal na prihod admiral Thaon di Revel, ki bo pri sprejemu zastopal italijansko vlado. Rimska vlada je določila nekaj višjih mornariških častnikov, ki bodo na razpolago španskim ladjam.

Madridski listi o kraljevem potovanju.

MADRID, 17. Povodom odpotovanja kraljevske dvojice v Rim povdarjajo listi velike težkoče, ki jih je bilo treba premagati predno je prišlo do sporazuma z Italijo. Za ugoden izid pogajanj gre zahvala predvsem italijanskemu poslaniku. Nekateri listi so radi tega prinesli njegovo sliko in napisali njegov življenjepis.

ŠPANSKI KRALJ O ODNOŠAJIH MED ŠPANIJO IN ITALIJO.

RIM, 17. Dan pred odhodom kraljevske dvojice v Italijo je posetil španskega kralja Alfonza dopisnik rimskega lista «Corriere Italiano», da mu izroči pozdrav italijanskega tiska. Med nagovorom je kralj izrazil upanje, da pride med obiskom do kakega gospodarskega sporazuma, ki bo prinesel obema državama obilo sadov. Španija lahko dobavlja Italiji železo in premog, ki je sicer nekoliko slabše vrste, toda vendar uporabljiv, ker so italijanske tvornice prirejene tudi za slabši premog. Tudi na poljedelskem polju bo treba priti do kakega sporazuma in sedanja trgovinska pogodba naj tvori samo poizkus. Na dopisnikovo vprašanje, dali tvori produkcija olja in sadja kako oviro, je kralj odgovoril, da bi bilo treba stvoriti nekak trust, ki bi odstranil sedanje tekmovanje med obema državama na svetovnem trgu. Italija in Španija producirata 1,80% celokupne svetovne uporabe. olja. Kar se tiče južnega sadja sta pa državi sami, kajti Kalifornija je zelo oddaljena. Torej ni v nobenem oziru neprenosljivih težav.

Za sporazum med delodajalci in delojemalci.

RIM, 17. Včeraj se je vršil sestanek med zastopniki industrijskih organizacij in voditelji fašistovskih sindikatov. Zastopana so bila predvsem industrijska podjetja v severni Italiji. Sestanek se je nadaljeval tudi popoldne. Po dolgi razpravi je bil načeloma dosežen sporazum. Podrobnosti sporazuma še niso znane.

Izpraznitev Žombolje

Strah in panika med Nemci

BEOGRAD, 17. Snoči je bila v kabinetu ministra za zunanje stvari konferenca, katere so se udeležili minister za zunanje stvari dr. Ninčić, rumunski poslanik Emandi, rumunski polkovnik Trojanesku in jugoslovenski polkovnik Petković. Razpravljali so o vprašanju evakuacije ozemlja, ki pripada Rumuniji in ozemlja, ki naj pripada Jugoslaviji. Rumunski poslanik g. Emandi je zahteval, da naj se evakuacija izvrši do 15. decembra. Po predlogu jugoslovenske delegacije sta rumunska člana pristala na to, da se prva evakuacija izvrši v času do konca januarja, druga evakuacija pa do konca februarja. Istotako je bil v načelu sprejet sporazum o financiranju evakuacije.

Na prvi seji narodne skupščine bo minister za zunanje stvari dr. Ninčić odgovoril na vprašanje nemškega poslanca dr. Krafta o razmejitvi z Rumunijo in o odstopu Žombolje.

«Pravda» poroča iz Žombolje, da bo tam to nedeljo velik zbor Nemcev iz vse države. Govorila bosta posl. dr. Kraft in dr. Neuner, ki bosta pojasnila svoje delo v narodni skupščini ter izjavila kaj jima je vlada obljubila glede Žombolje. «Pravda» doznava, da vlada med Nemci veliko razočaranje in da Nemci ne bodo več prepustili vodstvo politike poslaniškemu klubu. Iz Žombolje poročajo, da vlada med prebivalstvom velika panika. Nemci za malenkostne vsote prodajajo svoje imetje Tovarna opeke v Žombolji demontira vse svoje obrate in beži v Vinkovce, tovarna klobukov pa v Osijek.

BLEEROVO POSOJILO PROPADLO

BEOGRAD, 17. «Preporod» poroča: Vprašanje Bleerovega posojila je končano. Bleerova grupa je izjavila, da ne more dalje vršiti svojih obvez, ker se je posojilo v Ameriki zelo slabo podpisalo, ter da so propadli vsi njeni načrti za zgradbo jadranske železnice. Kaj bo država ukrenila proti Bleerovi skupini, še ni rešeno, vsekakor pa je sigurno, da je zgraditev jadranske proge Beograd-Kotor postala dvomljiva.

Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, dne 15. novembra 1923.

Črni oblaki se zbirajo po poročilih ljubljanskih časopisov nad samoradikalno vlado. Vsled odstopa Žombolje Rumuniji da ne bodo Nemci več podpirali vlade, vojvodinski radikali, ti najzvestejši med zvestimi, da so se pričeli puntati, uradniki vseh strank in kategorij so nezadovoljni, hrvatski blokaši da napredujejo in končno da je zbolel še Pašič sam, seveda nad vse resno, skratka radikalni režim da je pred padcem.

Meni pa se zdi, da velja tudi to pot, da se nobena juha ne izpije tako vroča, kakor je skuhana. Res je! Nemci so vsled odstopa Žombolje divji. Čisto naravno, saj je Žombolja odločila za poldrugi mandat. Ker pa je poleg tega več ko verjetno, da bo pri prihodnjih volitvah izgubljen za Nemce tudi štajerski mandat, bi se število nemških poslancev znižalo od osem na pet. Kljub temu pa ne verujem, da bi Nemci nastopili proti vladi. Prvič je treba pomisliti, da so Nemci na oportunistično politiko naravnost navezani. Kot stranka narodne manjšine ne morejo niti misliti na to, da bi se razširili, temveč oni vedo, da imajo sedaj maksimum tega, kar sploh morejo doseči. Opozicija proti vladi jim ne more prinesti ničesar, ampak samo izgubo. Z gospodarskim pritiskom more vlada zredčiti njihove vrste, kajti švabski kmet, in to je drugi argument, ni šovinistično vzgojen, in gleda zato predvsem na gospodarsko korist. Končno pa ne morejo doseči Nemci niti tega, da bi s prehodom v opozicijo dali opoziciji večino.

Jasno je seveda, da radikalom ni vseeno, ali ostanejo Nemci v vladi ali ne. Zato bodo radikali gotovo skušali dati Nemcem koncesije na gospodarskem polju. S temi koncesijami bodo postavili zastopnike švabskih kmetov pred izbero: ali ostanete v vladi in dobite koncesije ali pa greste proti vladi in ne dobite ničesar in vrhu tega niti ne rešite Žombolje, ker je to vprašanje že rešeno. Presneto slabi politiki bi bili Nemci, če ne bi izkoristili vprašanja Žombolje. Zato njihove grožnje. Toda tudi radikali niso tisti naivneži, ki bi pred vsako grožnjo zlezli pod klop. Končno pa ne morejo Nemci radikalom niti stvarno oporekati, zakaj mesto Žombolje dobimo dve srbski vasi in za nacijonalno državo je to tehten argument.

Tudi opozicija vojvodinskih radikalov ni preresna. Po odstopitvi Žombolje bodo prebivalci obeh zamenjanih vasi volivci. Ali ni naravno, da nastopijo zato vojvodinski radikali kot njihovi rešitelji in si s tem zasigurajo njihove glasove? Ali pa ne bo tudi Pašić hvaležen vojvodinskim radikalom, da so mu dali izgovor in da more reči Nemcem: saj bi rad ustregel, pa oni iz Vojvodine ne puste?

Pašić je zbolel, v resnici zbolel, saj priznavajo to celo radikalni listi. Pa ne samo Pašić, tudi Ljuba Jovanović, predsednik skupščine je zbolel, 21. pa ima biti seja skupščine. Zdi se mi, da je bolezen obeh čisto politične prirode. Toda nikakor ne njima v škodo ali nepriliko. Položaj se vsled obolelosti obeh ne more razčistiti in Pašić je dobil s tem čas. To pa je bilo že prepogosto vzrok Pašićeve zmage! Vsaka stvar se polagoma poleže in tudi jeza Nemcev bo manjša, ko bo odstopitev Žombolje že izvršena, kakor pa tedaj, ko je bilo še vse vprašanje nerešeno. Tako se je torej juha znatno ohladila.

Pa tudi hrvatski blokaši ne delajo radikalom prevelikih skrbi. V Zagrebu se je pričel oster boj med zajednico in pravaši. V upravnem svetu zagrebške mestne hranilnice so dobili pravaši, pravilneje frankovci, večino. Njihova pozicija je torej utrjena. Znano pa je, da imajo frankovci kljub svojim kričavim geslom marsikake veze z Beogradom. Zakaj bi se torej ravburjali radikalci?

Vrhu tega imajo radikali še vse polno orožja proti blokašem. Tako so pričeli organizirati med Srbi bojkot hrvatske industrije in trgovine. Pri denarju pa se navadno neha politično navdušenje bogatinov.

Nad vse učinkovita more postati tudi upravna razdelitev države, ali kakor pravijo blokaši, parcelacija Hrvatske, katero pripravlja sedanja vlada. Po odkritjih «Beogradskih Novosti» bi se izvršila parcelacija na ta način, da bi se poleg velikih županov imenovali še posebni delegati vlade, ki bi bili nad velikim županom in ki bi odločevali tudi v tretji inštanci. Te delegate bi imenovalo ali vsako ministrstvo ali pa predsedništvo vlade. Nad vsemi temi delegati pa bi bil poseben reprezentant države in bi dobili na ta način nekakšno malo ministrstvo za Hrvatsko in drugo za Slovenijo, kajti tudi za Slovenijo bi veljale te posebne odredbe. Na ta način bi formalno in pravzaprav tudi faktično obveljala določila ustave, Hrvatska pa bi vseeno dobila svojo avtonomijo. Z imenovanjem reprezentanta bi bil Beograd zavarovann pred presenečenji, toda Hrvatska bi postala skoraj v vseh vprašanjih samostojna.

Čeprav je čisto gotovo, da ni ta načrt Hrvatom antipatičen, vendar je še popolnoma nejasno, ali bi ga ti sprejeli. Prerokovanja so v tem oziru neumestna, zlasti še zato, ker je zelo mogoče, da je ves ta načrt samo nekak poizkusen balonček vlade. Toda eno je gotovo. Če je vlada pripravljena, da izvede v februarju volitve v oblastne skupščine, kakor se govori, potem je gotovo, da bodo skrajneži postavljeni v zelo neprijeten položaj. Če bodo sabotirali skupščino že vnaprej, potem izgube v očeh resnih ljudi. Če pa gredo v oblastno skupščino, potem njenega dela skoraj ne morejo preprečiti.

Saj zboruje tudi zagrebški občinski svet prav uspešno, pa čeprav je vseskozi anticentralističen in radičevski. Toda Heinzel je moral pred nastopom županskega mesta položiti prisego, ali jo bo pa mogel položiti Radić?

Pa tudi sloga blokašev je v precejšnji nevarnosti, če prične delovati oblastna skupščina. Drugačne interese ima meščan in drugačne kmet. O vseh teh interesih pa bo odločevala oblastna skupščina in če ne bo kateri njenih sklepov komu po volji, potem se ne bo mogel pritoževati nad Beogradom, kajti brez ozira na Beograd bo sklepala oblastna skupščina. Veliko težje pa bo tudi govoriti o centralizmu, če bo oblastna skupščina delovala. Ljudstvo bo ž njo faktično pričelo uživati samoupravne pravice, pa čeprav še v nepopolni meri. Toda nobena reč ne more biti popolna nakrat.

Parcelacija, in naj bo izvedena kakorkoli, odpira torej celo kopico novih vprašanj, ki omogočajo novo formiranje strank in pa nove grupacije. V takem slučaju pa prav gotovo ni na slabšem tisti, ki ima moč v rokah.

Po mojem mnenju torej ni pričakovati zaenkrat prav nobenih političnih izprememb v naši skupščini, čeprav izrabljajo radikali svojo moč ne na prav lep način. Toda opozicija jim nehote pomaga. Dolžnost vsake resne opozicije je, da nastopa samo z argumenti, proti katerim je vsaka kritika skoraj nemogoča. Naša opozicija pa se tega načela ne drži. Zlasti ne naša slovenska. Tako smo na primer doživeli, naj zamolčim ime grešnika, da je opozicijonalen poslanec kritikoval proračun poljedelskega ministra na način, da je pred vso sekcijo razkril svojo popolno nevednost o načinu sestave proračuna. Druga dolžnost opozicije je, da nastopa samo s takimi, ali vsaj predvsem s takimi predlogi, ki morejo razbiti enotnost med vladnimi strankami. Naša opozicija pa je bila tako nepremišljena, da je n. pr. nastopila proti snovanju kmetijskih šol v Macedoniji, da je bilo vse mahoma proti njej. Opozicija je tako oslabila sebe, pomagala pa radikalom in čisto naravno je zato, da so radikali zadovoljni.

Še nekaj o Radiću. Zaznamovati moremo zopet novo preorijentacijo Radića. Pred kratkim je zagovarjal Radić še nevtralizacijo Jadrana, sedaj pa je to misel opustil. Postal je celo tako bojevit, da je pričel glasno izjavljati, da so tudi Hrvati sami v stanu, da branijo Dalmacijo in da naj bo zato gospod Mussolini pameten. Sploh je v zadnjem času Radić silno samozavesten in Angležem je dejal, da morejo Hrvati tudi brez moralne podpore Anglije priboriti sebi samostojnost. Ali se Vam ne zdi, gospod urednik, da morajo stati Radićeve akcije v Londonu slabo, ko mora že sedaj pripravljati svoje verne seljake, kako se bodo morali boriti sami in sicer ne samo proti Srbom, temveč tudi proti drugim?

Ne da se politika postaviti na glavo, ta resnica prodira počasi tudi v Jugoslaviji. S tem pa se bližamo konsolidaciji in moj optimizem se izkazuje kot pravilen.

O. P.

V kalnih vodah evropske politike

Oči sveta so danes uprte na zapadno Evropo, kjer se bije ljut boj med Francijo in Nemčijo. Tam se križata dve zmoti, ki še dolgo ne bosta dovedli do zaželjenega miru in sprave, krvavo potrebnih predpogojev za novo življenje na razvalinah prejšnjega evropskega organizma. Nemčija se brani izpolniti obveznosti dolžnika, Francija pa energično izvaja pravice upnika, ki so ji bile priznane v mirovnih pogodbah. Svetu pa se kljub nedeljskim govorom Poincaréja dozdeva, da ne gre Franciji samo za plačilo vojne odškodnine, marveč da stremi tudi za razkosanjem države, ki je izšla iz mirovnih pogajanj skoraj v popolnem obsegu svoje prejšnje posesti.

Posledice, ki jih ima ta borba tudi za ostale države, so težke in svet se upravičeno zanima za njene vzroke in razvoj. Nemčija je v svojem pohlepu po svetovni nadvladi mnogo grešila in priti je morala zaslužena pokora. Toda ojunačena po germanofilskih tendencah, ki so se pojavljale v raznih evropskih parlamentih, se je po sklenitvi miru upria izpolnitvi prevzetih obveznosti. Kot razlog je navajala, da je bila k podpisu pogodbe prisiljena in da je odškodnina odmerjena v velikem nesorazmerju z njenimi finančnimi zmožnostmi. Za izpolnitev vseh obveznosti bi moral nemški narod nekaj desetletij delati kot suženj izključno za svojega gospodarja-zmagovalca. Ponovne kabinetne krize in odstopi nemških državnikov, ki so bili voljni pod umerjenimi pogoji izpolnjevati nemške obveznosti, so pričale, da se skrivajo za temi jeremijadami druga stremljenja. Maščevanje — je bilo geslo, ki je prodiralo v vedno širše plasti naroda. O neiskrenosti nemškega zatrjevanja pa pričajo tudi milijarde mark, ki jih je nemška vlada pošiljala v zasedene pokrajine, da so delavci lahko izvajali pasivni odpor. Za to je našla vlada denarne vire, za vojno odškodnino pa ne. In ravno tako so baš nemški državniki spravili marko ob vsako vrednost in napolnili blagajne velekapitalistov z zlatom, in vse to, da bi vzbudili med svetom sočutje in njihovim namenom ugodno javno mnenje. Toda Nemčija bi morda boljše storila, ko bi se častno uklonila in skušala popraviti krivdo za gorje, ki ga je povzročila človeštvu s svetovno vojno. Vzgled za to ji nudi lahko baš Francija, ki se je leta 1870. uklonila Bismarckovi železni pesti in se skušala čimprej otresti vojnih bremen. Če se je torej Francija tako kmalu povzdignila in zavzela svoje mesto v zboru evropskih velesil, gre zasluga samo njeni disciplini v pôrazu in njenemu vztrajnemu delu za politično in moralno obnovo. Glede osvete pa je previdno molčala. In kaj je dosegla Nemčija s svojimi brezmiselnimi načrti? Denarno katastrofo, desorganizacijo svoje industrije in dela, meščansko vojno, zasedbo in kar je najhujše: pet let napornega dela nemškega naroda je ostalo brez vsakih plodov.

Toda tudi Franciji ne bi škodovala zgodovina. Kot ne nje versailleski, tako ni zadovoljil Bismarcka frankfurtski mir. Dozdevalo se mu je, da sovražnik ni dovolj tepen, da se ne mogel okrepiti in mislil je na nova nasprotstva. Toda tu sta vstali Angleška in Rusija ter zaklicali svoj veto. Ruski car Aleksander II. je namignil francoskemu poslaniku, da potrebuje Evropa mir, naj računa z njim in naj živi v miru. Toda danes ni nevtralnih sil, ki bi imele dovolj moči, da bi pripomogle k rešitvi evropske krize. Francija torej gre svojo začrtano pot naprej in Poincaré ima v eni roki zakon v drugi pa razsodbo. Za prvega zahteva spoštovanje, razsodbo pa hoče izvršiti. On hoče pravico in to tembolj, ker upa, da ne bo nasprotnik samo oslabljen, marveč uničen. Toda vprašanje je, da-li bo našla Francija svojo rešitev na razvalinah Nemčije in ostale Evrope?

Kot ostale države, se mora tudi Francija vprašati, ali je možno izločiti Nemčijo iz evropskega gospodarskega organizma. Ako torej to ni mogoče brez škode za vso ostalo Evropo, potem je treba dati tudi Nemčiji prostor v gospodarskem življenju, in sicer mesto, ki ji pritiče, kot premagani državi. Poincaré bo končno vendarle prisiljen zapustiti svojo pot in upoštevati upravičene razloge ostalih držav, osobito pa Anglije, ki bi ji bila premočna Francija ravnotako na potu, kot je občutila v predvojni Nemčiji nevarnega tekmeca. Vidimo torej, da se je iz odkrite borbe med Francijo in Nemčijo izcimil prikrit boj med Francijo in Anglijo, ki pa utegne jutri postati nevaren.

Zedinjene države se držijo zaenkrat še ob strani, toda besede, ki jih je napisal neki njujorški list ob priliki pogajanj za konferenco izvedencev, ne kažejo posebne naklonjenosti Poincaréjevi intransigentnosti. List piše:

«To je naš zadnji poizkus, da smo ponudili Evropi rešilno bilko. Njene obnovitve nam ne dopušča niti naša čast in tudi ne naš interes; ako se hoče usmrtiti, naj to stori. Toda, kakor smo rešili gladu ruski narod in avstrijsko prebivalstvo, tako bomo morda v prihodnji zimi priskočili na pomoč Nemčiji. Pozneje pa bomo najbrže prisiljeni napraviti to uslugo tudi komu drugemu, ki danes z zaničevanjem odklanja našo ponujeno roko».

Finančni položaj Italije

Finančna politika ministra De Stefanija ne uživa sedaj več onega splošnega odobravanja, ki ga je bila deležna v začetku njegovega preurejevalnega delovanja. Sicer se na splošno priznava, da ima minister dobro voljo vzpostaviti ravnotežje v proračunu, toda že nekaj časa se opaža, da se minister ne upira več tako odločno kakor prej povečanju izdatkov v posameznih področjih. Ozdravljenje obeh bank, ki so se nahajale v težkem položaju, povečane podpore trgovinski mornarici in uradniška reforma na podlagi činovnih razredov bodo vsekakor povzročile zvišanje izdatkov, tako da ni izključeno, da bodo redni in izredni dodatki preračunjeni na 19.4 milijard lir znatno prekoračeni. Po računskih izkazih za prvih devet mesecev bi res ostalo za zadnje tromesečje le 2.6 milijard lir, ako bi se redni proračun ne imel prekoračiti. Na drugi strani se poudarja z opozicijonalne strani, da spričo primanjkljaja v proračunu, ki še ni odpravljen, ni bila nikakor na mestu oprostitev zemljiške posesti od davka kakor tudi ne odprava zapuščinskega davka med sorodniki. V resnici da je večanje dohodkov, ki se je opažalo v zadnjih letih, jelo pojemati, tako da se bo moralo računati le z 18 milijardami dohodkov, namesto z 20, kakor se je predvidevalo. Finančni minister bo vsekako podal na eni prvih sej poslanske zbornice svojo izjavo o finančnem položaju, katera se pričakuje z velikim zanimanjem, ker se misli, da bo ob tej priliki obračunal s svojimi kritiki.

DNEVNE VESTI

Kdo dela za razkol?

Izšla je 2. številka «Gospodarskega Vestnika», glasila Slovenskega kmetijskega društva v Gorici, Slovenske čebelarske zadruge istotam, Zadružne zveze in Kmetijske družbe v Trstu. To glasilo tako važnih gospodarskih organizacij označa «Mali List» kot «razkolniško» in grozi, češ da je prejel «bodrilo», naj priobči imena tistih, ki bi naročili ta razkolniški list. Torej, vemo sedaj: če Zadružna zveza v Gorici izdaja sama svoje glasilo, je to prav in ni nikak razkol; pač pa je po logiki gospoda pri «Malem listu» greh in razkol, ker so se združile kar **štiri tržaške in goriške važne gospodarske organizacije,** da tudi izdajajo svoje glasilo!! Čudna, prečudna je ta logika. Vendar jo dobro razumemo in razumel jo bo tudi vsak čitatelj in jo znal primerno obsoditi.

Kako je «razkolniški» «Gospodarski Vestnik», govori z drugačno logiko njega vsebina. N. pr. v drugi številki: Dr. Josip Agneletto: O izseljevanju naših delavskih sil; Zadružna zveza v Trstu: Novi davki in naše zadruge; Ing. A. P.: Prehod k zimskemu krmljenju; Savli Ciril, mlekarski učitelj: Pripravljanje in uporabljanje domačega sirišča; Dr. K. M.: Uzroci današnje novčane krize; potem razni spisi o sadjarstvu, kletarstvu, o čebelarstvu, o registracijskih pristojbinah, raznovrsten gospodarski drobiž, odgovori na razna vprašanja gospodarskega značaja. **Tako je «razkolništvo» v «Gospodarskem vestniku»! Bog nam daj mnogo — takega razkolništva!**

Kar se tiče grožnje s proskripcijo naročnikov «Gospodarskega vestnika» je nje namen prozoren in zato gremo molče mimo nje, uverjeni, da se je ne ustrašijo tudi naročniki.

Ne moremo pa zamolčati, da se je gospod pri «Malem listu» tudi to pot spustil na polje osebnih napadov, ki pa jih tudi nočemo zavračati, ker stojita dr. Wilfan in dr. Slavik previsoko, da bi ju moglo doseči tako — razkolništvo!

*

3800 lir za razkol

Ni res, kar piše «Mali list», da bi bila namreč Tržaška kmetijska družba podarila za izdajanje «Gospodarskega vestnika» 3800 lir. Tržaška kmetijska družba je le vstopila v konsorcij za izdajanje gornjega nestrankarskega, gospodarskega lista z najmanjšo obvezo izmed vseh članov. Prevzela je namreč le desetino skupnih obvez, prispevala pa ni do sedaj niti z beličem, ker se bo — kakor vse kaže — list sam vzdrževal. Onih 3800 lir je še vedno v društveni blagajni. **Pripravljen sem z vsemi svojimi silami v Tržaški kmetijski družbi zastopati predlog, da se ona vsota nakloni «stradajoči in na pol nagi deci» pri Sv. Jakobu, ako «Mali list» podari v isto svrho enak znesek iz svojega dobička ali pa, če ima izgubo, mesto da bi razkol sejal v slovenskih vrstah, nakloni šentjakobski revni deci tisti znesek, s katerim je treba pokrivati njegov ev. deficit.**

Do ustanovitve «Gospodarskega vestnika» je pa prišlo tako-le:

Že davno so bili sklenili na sestanku v Gorici zastopniki «Goriškega kmetijskega društva», «Kmetijske zadruge» in «Tržaške kmetijske družbe» izdajati kmetijski in gospodarski list, ki bi se imel tiskati v Gorici. Nekateri gospodje, ki imajo nekaj besede pri «Malem listu» pa so izvršitev te namere zavlekli, češ, da bi bilo bolje, če bi se list tiskal in urejeval v Trstu. Nazadnje je začel izhajati «Gospodarski list» kakor strankarsko glasilo novostrujarjev. Goriško kmetijsko društvo je skušalo sporazum z izdajatelji «Gospodarskega lista», a bilo je gladko zavrnjeno. G. inž. Rustja je rekel: «Z gospodo od «Gor. kmet. društva» bomo na kratko pomeli!» «Gor. kmet. društvo» se je na to obrnilo na Gospodarski svet, ki pa ni mogel pomagati, ker ga je stranka «Malega lista» zasabotirala. Ostalo ni torej drugega, kakor osnovati nov nestrankarski gospodarski list po uzorcu nasega prejšnjega edinega kmetijskega in gospodarskega lista «Primorski gospodar», ki je novim razmeram primerno preurejen. In to naj bo razkolniško početje, katerega mora «Mali list» preprečiti četudi se ima posluževati nečednega sredstva pretnje z javno ovadbo vseh naročnikov, da bo vsa javnost in posebno italijanska, katera ima vso oblast v rokah, vedela kateri Slovenci držijo s tistimi intransigentnimi slovenskimi šovinisti à la Slavik e compagnia bella.

Dober tek gospoda!

V Trstu, dne 17. novembra 1923.

Dr. Edvard Slavik.

„Istra" naprej brca!

«Istra» še ne da miru; po naši zadnji zavrnitvi nam v dveh dolgih člankih odgovarja in razpravlja o Principovem atentatu. Interesantno je, kako nam prijatelj pri «Istri» dokazuje, da se mora Principov atentat «obsojati kakor zločin». Najprej učeno razlaga, kaj je atentat, potem nam pove, da se sme človeka ubiti le, kadar to ni proti Božji volji. (Po Božji volji se ubiva posebno v vojni.) S pomočjo raznih teologov, sv. Tomaža Akvinskega in sv. Alfonza prihaja potem do zaključka, da je pobuna spojena s prelivanjem krvi dopuščena a) kadar državna vlada težko tlači svoje državljane in b) kadar je verjetno, da od pobune bodo imeli državljani več dobrih posledic nego zlih. Z nekaterimi kozjimi skoki nam potem napravlja «odatle razvidno, da «Edinost» nije imala pravo, kad je predbacila «Gor. Straži» što je pohvalila atentatore u Ruhru, a pokudila Principa».

Subjektivno smatra za mogoče, da Princip «nije radio zlo», toda o njegovem notranjem mišljenju istrski inkvizitor ne more trditi. Objektivno pa «nalazimo« — vedno po našem prijatelju — «doduše momenata, koji zloču ovog čina ublažuju, ali ne nalazimo dovoljnih okolnosti, koje bi iz njegovog čina napravile dobro delo, jer atentat nije bio obrambeno delo, iz kojeg bi se moglo predvidati više dobrih nego zlih posljedica, a je bio plod narodne ogorčenosti, mržnje i osvete.»

Nočemo se spuščati v presojevanje Principovega čina, toda to vendar smemo reči, da po gori navedenih nazorih sv. Tomaža Akvinskega («kojega — kakor pravi naš prijatelj — sljede svi kat. moralisti») in sv. Alfonza, bi moral biti Principov atentat opravičljiv, ako ne smatramo za podlo obrekovanje, da je Avstrija in v njenem imenu Habsburška dinastija tlačila svoje državljane slovanskega plemena, in če se našemu prijatelju ne zdijo posledice Principovega čina in vsled njega izbruhle vojne, ki so pospešile propast Avstrije in Habsburške dinastije in postanek svobodnih slovanskih držav kakor Jugoslavije, Čehoslovaške in Poljske... sama velika zla. Toda naš istrski prijatelj se sklicuje tudi na srbskega zgodovinarja in vseučiliškega profesorja Stanojevića, ki je v neki brošuri «sa radošću pozdravljenoj od srpske inteligencije» dokazoval, da je bila srbska vlada povsem nedolžna na Principovem atentatu, da ni bila z njim v nobeni zvezi in da je celo srbski poslanik v Beču opozoril Frana Ferdinanda na nevarnost. Iz tega izvaja «Istra», da Stanojević in ž njim vsa srbska inteligenca obsoja Principov atentat kakor zločin. Počasi dragi gospodine! Stanojević dokazuje samo, da vlada ni bila udeležena pri onem atentatu in da torej ji je Avstrija, ki je trdila nasprotno, delala krivico in da je bil radi tega tudi njen ultimat, ki je slonel na trditvi, da je srbska vlada Principu pomagala, brez vsake podlage. Dokazati, je hotel zgodovinar Stanojević, da Avstrija ni bila upravičena nastopiti proti Srbiji radi atentata, ki ga je izvršil na avstrijskih tleh avstrijski podanik brez vsake krivde in podpore od strani srbske vlade oziroma srbskih odgovornih činiteljev.

Vprašajte prof. Stanojevića in zvedeli boste, da ne obsoja Principa — baš nasprotno! S tem seveda ni rečeno, da ni Principov atentat zločin, ki ga mora vsak dober katoličan obsojati; mi smo hoteli s tem le zanikati, da bi srbski narod in posebno inteligenca obsojala Principov čin. Razna slavlja, ki so se vršila v Jugoslaviji, dokazujejo celo, da se tam ta čin proslavlja, a ne obsoja.

Na koncu pa pokazuje naš prijatelj konjsko kopito. Princip je bil samo «orodje u rukama framazuna», — pravi naš moralist — torej atentat brezvercev na katoliško Avstrijo in nje katoliško vladarsko hišo!! ...

Pa pustimo to! Dajmo enkrat mir nesrečnemu Principu! Avstrija ga je obsodila na smrt, a naši domači inkvizitorji na večni pekel po smrti! Ali ni zadosti pokore?

Še en odgovor smo dolžni gospodi pri «Istri». Izgovarja se namreč, da onega ostudnega panfleta, katerega smo mu očitali, ni «niti vidio prije nego li je izašao u «P. Pr.». Če bi to tudi res bilo, bi ga ne moglo še opravičiti. Kakor je znal obsojati «nekatoliško in nemoralno» pisanje «Edinosti» in «Istarske Riječi», tako bi bil moral obžalovati oni nekrščanski, pregrešni, kaznivi, lopovski in obrekovalni napad na pošteno ime osivelega in zaslužnega narodnega borilca in na čast njegove družine, kateri zločin je bil izvršen po listu, ki mu je bil on absoluten gospodar! S tem da, tega ni storil, čim je članek čital, ga je odobril in prevzel zanj polno odgovornost. Listu, ki ima takega voditelja, odrekamo pravico, da bi nas učil krščanske in bodisi katere morale. Naša očitanja oni gospod proglaša za «denuncijantske napadaje». Ne, gospoda, mi nismo ničesar rekli, kar bi bilo podobno «denuncijaciji». Rekli smo le, da kar piše «Istra», oziroma oni gospod pri «Istri» o Principovem atentatu, je sama hinavščina, da je onj gospod odobraval Principov atentat in da o političnih atentatih sploh nima takih nazorov, kakor jih razvija v «Istri», kar mu lahko vsak hip dokažemo.

Sodni dan za slovenske sodnike

Bliža se sodni dan za slovenske in nekatere italijanske sodnike. Slovenski sodniki morajo polagati v Rim račune radi tega, ker so Slovenci, italijanski sodniki pa radi tega, ker so bili ali so še vedno «avstrijakanti».

Glasom dekreta z dne 14. septembra t. l. morajo biti namreč vsi sodniki prejšnjega režima, ki še niso dosegli predpisane starosti ali pa števila službenih let za upokojitev, do 31. decembra bodisi odpuščeni ali pa definitivno nameščeni in izenačeni s sodniki iz starih pokrajin.

Radi tega so prejeli vsi slovenski — razen par izjem — in nekateri italijanski sodniki, potom državnega pravdništva neke vrste obtožnice s pozivom, da pošljejo najpozneje tekom 10 dni svojo pismeno obrambo. Ta obtožnica se glasi sledeče:

«Komisija, ustanovljena pri justičnem ministrstvu za pravosodje vsled dekreta z dne 14. sept. 1923 N. 1921 o pravni ureditvi sodnega osobja, nastavljenega od prejšnje avstrijske uprave, bo morala izreči svoje mnenje o eventualni odpustitvi ali preklicu potrditve v provizorni službi gledè g. N. N. po predpisih čl. 61. in 63. gori navedenega dekreta.

Prosim Vaše Blagorodje, da obvestite o tem dotičnega sodnika ter da ga opozorite, da more, ako hoče, tekom 10 dni po obvestilu predložiti temu generalnemu uradu svoja izvajanja, ki jih smatra v lastnem interesu za potrebna, in sicer bolj podrobno gledè sledečega vzroka (motiva):

Na tem mestu sledi navedba vzroka, ki je pri vsakem iz prizadetih več ali manj drugačen, pri nekaterih pa sploh ni naveden nikak vzrok. Nekaterim očitajo n. pr.: potratno življenje, nepoznavanje italijanskega jezika, pomanjkanje splošnosti, pomanjkanje ugleda, pomanjkanje brihtnosti itd. So to žaljiva očitanja, proti katerim se morajo braniti uboge žrtve, mesto da bi imele pravico tožiti.

Nato nadaljuje obtožnica, da morajo biti obrambna izvajanja prizadetih opremljena z opazkami državnega pravdnika, odposlana najpozneje tekom 10 dni po obvestilu na ministrstvo za pravosodje v Rimu.

Agencija Stefani pa javlja iz Rima, 17.: Te dni se bo morala sestati na justičnem ministrstvu komisija, ki ima v smislu kr. odloka od dnè 14. septembra 1923, štev 1921 podati svoje mnenje z ozirom na juridično sistemizacijo sodnega osobja, ki prihaja iz bivše avstrijske uprave. Kakor znano, je bilo osobje vseh uprav v novih pokrajinah sprejeto le začasno v službo italijanske uprave z ukrepi najvišjega poveljništva in ministrskega predsedništva.

Zakaj je bil razpuščen občinski zastop v Dolini

V včerajšnji številki smo povedali razloge, ki jih je navedel ministrski predsednik Mussolini za razpust občinskega zastopa v Dolini. Kar se tiče navedenih razlogov občinsko-upravnega značaja, bi pripomnili, da bi se nam njegova strogost in tenkovestnost ravno nasproti dolinski občini zdela čudna, če ne bi vedeli, da je ta občina — slovenska! Kajti, če bi g. ministrski predsednik hotel uveljavljati tako strogost in tenkovestnost tudi napram drugim občinam z italijanskimi župani, gerenti, ali komisarji, bi bila danes bližu vsa Istra brez avtonomnih občinskih zastopov. Bo že govorila bodočnost. Videli bomo, koliko vprašanj, ki jih navaja ministrski predsednik in o katerih pravi, da jih je občinski zastop zaremarjal — gotovo pa ne po lastni krivdi ali volji, ampak tistih, ki so mu metali polena pod noge zato, ker gre za slovensko občino — koliko teh vprašanj, pravimo, dovede g. komisar do srečne rešitve?! Bilanca bo taka, da bo moral g. ministrski predsednik, če je dosleden in če ga vodijo le stvarni razlogi, potem razpustiti — občinskega komisarja!!

Pa saj je ministrski predsednik sam tako — dober, da navaja v svojem poročilu **resnični** razlog za razpust občinskega zastopa v Dolini. Razlog ni v pretvezni nemarnosti gospodarske uprave, ampak v — politiki. Očita razpuščenemu občinskemu zastopu **potuhnjeno** protidržavno propagando. Beseda «potuhnjeno» slabo drži. Ovaja namreč, da ne more g. ministrski predsednik navesti nikaka konkretna dejstva take propagande. Kajti, tudi naglašanje «nasprotovanja delovanju političnega oblastva je le splošna in prazna fraza.

Če je na primer politično oblastvo izdalo občini kako odredbo, ki po uverjenju občinskega zastopa ne bo v korist občine in nje prebivalstva, ali je celo neizvedljiva, potem je za ta zastop naravnost v dolžnost, da primerno opozori politično oblastvo. Politično oblastvo ne sme biti nekak avtokratski diktator napram občini, ampak mora kolikor možno v sporazumu z občinskim zastopom ukrepati na korist občine.

Nekaj pa je vendar-le navadel g. ministrski predsednik, kar bi bilo nekako podobno konkretnemu razlogu, ki pa ni nastal v občinskem zastopu, marveč pri političnem oblastvu, **v botenju, da se ta zastop razžene.** Občinski zastop da je oviral ustanavljanje italijanskih šol v občini. Ali kdaj? Občinski zastopi v Dolini je bil razpuščen poprej, nego je izšel Gentile-jev zakon. Povejte nam, proti kateremu zakonu ali predpisu se je zagrešil občinski zastop v Dolini! Spravili bi g. ministrskega predsednika v zadrego, če bi ga pozvali, naj nam navede tak zakon, ki se mu občinski zastop v Dolini tozadevno ni pokoril! Ne mogel bi ga navesti, ker ga — ni bilo! Resničen razlog za razpust rečenega občinskega zastopa je bil, ker da so ga hoteli razpustiti, ker so hoteli to slovensko občino iztrgati iz slovenskih rok! Razlog je v sedanjem splošnem sistemu proti slovenskim občinam! V tem grmu tiči zajec, ki pa se ga je g. ministrski predsednik previdno izognil.

K vprašanju učiteljskega sindikata „Ela"

Prejeli smo in objavljamo sledečo izjavo:

O priliki sestanka za sestavo odbora, ki ima pripraviti vse potrebno za pomladanski izlet učiteljstva sežanskega okraja v Benetke, sem bil skupno s tovarišema Kosmina in Ščuka naprošen od tovariša Vittori, naj se pridružim pripravljalnemu odboru, ki namerava ustanoviti nepolitični učiteljski sindikat. Ne oziraje se na stranke in narodnost naj bi učiteljstvo sežanskega okraja skupno v bratski slogi pomagalo reševati pereča šolska vprašanja, gmotni položaj in druge šole in učiteljstva se tikajoče zadeve.

Ker nisem bil protiven temu, da poleg naše stanovske organizacije sodelujemo tudi v bratskem soglasju s svojimi tovariši in pomagamo šoli in učiteljstvu v nepolitični organizaciji, sem izjavil, da sem voljan sodelovati.

Imenovali so me za tajnika snujočega se društva.

Črez teden dni pa prejmem vabilo, ki ni soglašalo z izjavo, podano nam ustmeno na sestanku. Snujoči se sindikat je dobil ime, katerega nam prej niso povedali, in vabilo, katerega nismo podpisali, kaže, da snujoči se sindikat ni apolitičen.

Ker nisem član nikake politične organizacije in stojim trdno na stališču, da učitelj vzgojitelj otrok vseh ne spada v politične organizacije, ker učitelj-politik kvarno vpliva na ugled šole in učiteljskega stanu, zato se odpovedujem odborništvu snujočega se političnega sindikata.

Toliko v znanje svojim tovarišem.

Ferdo Kenda, učitelj-voditelj.

Nekaj za našega „Piccolo"

Odločeno je, da obmejna nemška občina Žombolja v Banatu Jugoslavija odstopi Romunski. Ni to dogodek posebne važnosti. Tem zanimivejše je, kako je nemška manjšina v Jugoslaviji sprejela vest o tem. Protestirala je najodločnejše proti temu odstopu, a sedaj javljajo belgrajske vesti, da hočejo Nemci radi tega prestopiti v opozicijo proti Pašićevi vladi in glasovati proti proračunu. Mari je ta nemška jeza znak, da je položaj nemške manjšine v Jugoslaviji neznosen? Če bi bilo temu tako, bi kar vsi stremeli k odcepitvi od države, ki jih tako strašno zatira! Kaj pravi «Piccolo», ki tako rad preliva solze radi pretvezno žalostnega položaja nemške manjšine — v Jugoslaviji, pri tem pa slučajno čisto pozablja na položaj nemške manjšine v nekdanjem južnem Tirolskem?!! So pač v uredništvu «Picco-

ja» ljudje širokega obzorja in daljnjih vidikov, ti gledajo radi v daljave, ne pa pod lastne noge.

ŠOLSKI VRTCI

Z jutrašnjim dnevom se zopet otvorijo naši vrtci. Radi počitnic in bolezni so imeli otroci že toliko prostosti, da si sami žele zopet v šolo.

V petkovi «Edinosti» smo čitali, da so hodile italijanske gospe po naših vaseh z namenom, da pridobe in zvabijo naše otroke z igračami. «Šolsko društvo» zna mnogo bolje, kje «čevelj žuli» naše uboge ljudi, t. j. da je treba otrokom kruha in kosila, ker so večinoma otroci brezposelnih staršev in sirote. Altro che igrače.

Na pomoč našim otročičem, katerim preskrbuje «Šolsko društvo» vsak dan gorko kosilce, prihajajo nepričakovano dobri ljudje z dežele, ki nosijo krompir, zelje, repo, fižol, ječmen itd. A najlepši dokaz poštene, dobre, nepokvarjene slovanske duše je, da ti dobrotniki ne marajo biti imenovani. To so plemenita zlata srca, ki jih ne bodo nikdar podkupile igrače, ne cunje!

Nova maša v Škednju

Preteklo nedeljo je pel novo mašo č. g. Alojzij Žgur. Novomašnik je sin naše ugledne tržaške narodne družine. Oče je bil do poloma v službi pri tržaškem namestništvu. Novomašnik je star komaj 22 let. Škedenjci so pokazali ob tej priliki res vso svojo prijaznost, kajti Škedenj ni videl 58 let take slavnosti. Cerkev je bila nabito polna občinstva. Pobožnost je trajala skoraj do 2 ure popoldne. Darovanja (ofra) se je udeležilo toliko ljudi, da so morali prekiniti. — Č. gosp. novomašniku kličemo: Na mnoga leta v sreči in blagoslovu božjem pri trudapolnem delu!

KMETOVALCI!

Danes ob 9½ uri se vrši na občinskem travniku pri mestnem vodnjaku «Monte Castiglione» v Žavljah poizkusno oranje z novimi motornimi plugi tovarne «Ford».

Tržaška kmetijska družba vabi svoje člane, posebno iz bližnje okolice, da si ogledajo to zanimivo iznajdbo, ki bo sčasoma zavzela v kmetijskem gospodarstvu važno vlogo.

Žal, da smo prejeli povabilo prepozno in da ne moremo o tem obvestiti vseh naših zainteresiranih kmetovalcev.

Tržaška kmetijska družba v Trstu.

Društvene vesti

M. D. P.: Jutri točno ob 20.30 sestanek s predavanjem. Tovariši, bodite polnoštevilni in točni.

Ženska podružnica «Solskega društva» bo imela v torek dne 20. t. m. sejo ob 18.30.

Pevsko društvo «Ilirija». V torek, dne 20. t. m. se bo vršila vaja za moški zbor ob 20.30 v društvenih prostorih; v petek, dne 23. t. m. vaja za ženski zbor ob 20 istotam.

Opozarjamo vse pevce in pevke, da se pričnejo vaje **točno ob navedeni uri.** — Odbor.

Šentjakobska čitalnica priredi prihodnjo nedeljo prvič po zadnji sezoni krasno družinsko zabavo, na katero se opozarja predvsem nedolžnega veselja željna mladina. Dvorana bo razkošno opremljena, tla namazana, godba ukazana. Z ozirom na dobrodelni cilj te prireditve v društvene namene vabi vljudno k obilni udeležbi. — Odbor Šent. čitalnice.

Vrdelski «Sokol» vabi člane na javno sejo, ki se vrši danes, v soboto ob 8. in pol zvečer. — Podstarosta.

Iz tržaškega življenja

Premogarjeva nezgoda. Premogar Fran Blažich, star 36 let, stanujoč v ulici Rena, je bil včeraj popoldne zaposlen z razkladanjem premoga na parniku «Molesey», zasidranem v prosti luki Duca D'Aosta, kar ga je nenadoma zadel koš premoga ter ga pahnil, da je mož padel iz višine več metrov v parnikovo skladišče. Pri padcu se je pobil po obeh nogah, k sreči le lahko. Prepeljali so ga v mestno bolnišnico.

Deklica se zastrupila v gostilni. V gostilni «S. Giusto» v ulici S. Michele je sinoči pri neki mizi sedela vesela družba mladeničev in deklic; med poslednjimi se je nahajala tudi 16-letna Livija Levičar, stanujoča v ulici Giustinelli št. 9. Nenadoma se je deklica, ki je bila videti zelo žalostna, odstranila z neko pretvezo od družbe. Podala se je v neki stranski hodnik, izvlekla iz ročne torbice steklenico s karbolno kislino, jo pristavila k ustom ter izpila. Kmalu potem so prišli ljudje na sled njenemu obupnemu činu. Poklicali so telefonično zdravnika rešilne postaje. Potem ko je ta deklici izpral želodec, jo je dal prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so jo sprejeli v nevarnem stanju.

Vzrok obupnemu činu deklice je baje nesrečna ljubezen.

Roko si je porezal s šipo, ki jo je nehote vdrl. Včeraj predpoldne se je zatekel v mestno bolnišnico krčmar Anton Požar, star 32 let, doma iz vasi Tublje pri Materiji. Imel je desno roko hudo porezano. Povedal je, da je predsinočnjim, ko je hotel stopiti v svoje stanovanje, namesto da bi prijel za kljuko, v temi nehote zadel z roko v stekleno šipo pri vratih ter jo vdrl; stekleni drobci so mu roko razmesarili.

Požar je bil sprejet v kirurgični oddelek. Okreval bo v 2 tednih.

Iz tržaške pokrajine

Iz Sežane: Na tržni dan 12/10 in 22/10 t. l. je bilo pripeljano oziroma prignano, razen vsakovrstnega manifakturnega blaga, železnine, kotlovine, steklenine, usnja, čevljev, itd. tudi 2145 glav živine, in sicer: Goveje živine: 924 glav, konj 365, prašičev 856.

Kupčija z govejo živino je bila zelo živahna. Kupčija s konji boljše vrste prvovrstna. Kupčija s prašiči v starosti od 6—8 tednov po 150 do 180 lir komad. Večji prašiči po dogovoru. Kupčija z manufakturo, železnino, steklenino in drugimi predmeti precej živahna. Posebno dobra kupčija je bila z čevlji iz Mirna, kateri so zelo močno, mojstrsko in kakor nalašč za naše ljudstvo napravljeni.

Na splošno je bil semenj prav dobro obiskan. Prihodnji semenj se bo vršil 22. t. m. Kakor je že ljudstvu znano, so v Sežani največji živinski in kramarski semnji v celi Julijski Krajini. Sežana ima dobre železniške, avtomobilne in vozne zveze, bodisi za prihod ali odhod ljudstva in živine. Postrežba po gostilnah točna in izborna. Cene zmerne.

Iz Nabrežine. (Nedopustno postopanje fašistov nad domačini.) — Ni še dolgo od tega, kar se je eks. Mussolini izrazil g. dekanu Štolfa, da bomo spoštovani, ako bomo tudi mi državo spoštovali. — Med tukajšnjimi fašisti se pa najdejo elementi, ki so drugega mnenja ter nam hočejo svoje spoštovanje pokazati z batinami.

Dogodilo se je tu v zadnjem času več slučajev, nad katerimi se zgraža vse pošteno in teče občinstvo slov. in ital. narodnosti. — Omenimo naj samo par takih slučajev:

Preteklo nedeljo zvečer se je nahajala gruča mladeničev pred kavarno, v kateri se je vršil ples. Ko so se tam pogovarjali, se jim je približal vojak narodne milice ter poklical dva mladeniča, da morata z njim v stran. Tam je že čakal drugi vojak, po imenu De Cilia, kateri sploh ne more trpeti slov. govorico.

Prvemu mladeniču P. A., kateri je bil pozvan iz Ljubljane, da se predstavi naborni komisiji v Sežani, ker je tukajšnji državljan — in katerega je že znani g. Scopi dan prej — na način nevreden inteligentnega človeka oklofutal brez najmanjšega vzroka, — je goriomenjeni fašist De Cilia ukazal, naj se zgubi domov. Drugega pa, kateri je ravno pred par tedni prišel iz vojaške službe, je začel klofutati brez usmiljenja. Zaukazal je še celo dvanajstletnemu otroku, kateri je bil tudi uniformiran v fašista, da naj ga še on klofuta. Ker je otrok še majhen, ga je vzdignil od tal, da mu je bilo mogoče še njemu klofutati. — Lepa vzgoja otroka! Ko mu je dal še eno v obraz, da se mu je zlila kri iz nosa, mu je ukazal, naj se zgubi domov. Pri tem poslu mu je pomagal tudi neki domači «ex boljševik» Caharija Franc (zidar).

Podobno se je pokazal dotični De Cilia tudi pred kratkim v kavarni proti nekemu mladeniču, kateri je mirno sedel s svojimi prijatelji pri mizi. Mladenič se ni niti zavedel, ko ga je dotični vojak narodne milice že bil oklofutal ter vrgel skozi vrata.

Kaj pravi k temu poveljstvo kraške centurije? Pozivamo poveljstvo centurije, da svoje vojake pouči, kako naj se vedejo z ljudmi, posebno pa vojaka De Cilia, kateri se pri vseh takih nasiljih najbolj odlikuje. Ako kdo kaj pregreši, imamo vendar orožnike tu, in ni potrebno da vsak «capo-squadra» vrši službo sodnika ali rablja. Upamo torej, da pridemo enkrat k redu, kajti to je v najvišjem interesu onega mirnega sožitja, ki ga moramo vsi želeti.

Vesti z Goriškega

Smrtna kosa. V Kobdilju na Krasu je umrla 14. t. m. 97 let stara gospa Karolina Fabiani, mati prof. Fabiani-ja.

G. profesorju naše iskreno sožalje!

Šole za izseljence. V četrtek popoldne so razpravljali na videmski prefekturi o organizaciji šol za izseljence. Otvorjeno bo kakih 20 šol in to tudi v krajih, ki so bili dosedaj v tem pogledu zanemarjeni. Tudi v Gorici bo otvorjena šola za izseljence.

Lepe čase smo dočakali! Zapirajo nam naše narodne šole, zato pa nam odpirajo šole za izseljence, kjer nas bodo učili, kako se «kufer spoka» in gre s trebuhom za kruhom.

Poslano*)

IZJAVA. 623

Podpisana se zahvaljuje zavarovalnici «La Fenice» (Feniks) v Trstu za kulantno izplačilo zavarovalnine po pok. možu.

Voglje, 12. novembra 1923.

Tavčar Ivana.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleva.

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

SREČA na prodaj! Še nekaj časa bom čakal, če ne oddam tujcu restavracijo Zorko, na Opčinah, kakor je bilo že javljeno pred časom. 30.000 lir ostane lahko na amortizacijo. 1605

DELIKATESNA trgovina v Ljubljani, z vinotočem, obstoječa že 16 let, se proda pod ugodnimi pogoji kupcu enonadstropne vile. Naslov pri upravništvu. 1600

PES, mlad, velik, izvrsten čuvaj, se proda danes od 7 zjutraj do 7 zvečer v tiskarni Edinost. 1606

MONUMENTALNA poročna soba, kuhinja in srebrnina, se prodajo radi selitve. Ogledati si v pondeljek in četrtek od 3—4, via Tigor 19, pritličje. 1607

ZASTOPNIKI in podeželni trgovci, za razprodajo raznega kmetijskega orodja, se išče jo proti visoki nagradi. Kmetijska zadruga, Trst, Raffineria 7. 1608

SLUŽKINJO, mlado, sprejme takoj gospa sama. Zglasiti se v pondeljek popoldne, via Kandler 7. vrata 4. 1609

KRONE 1.82, goldinarje 4.88, petkronski komadi 9.50, 20 kronski zlati 91.— Via Pondares št. 6/I. 44

ZIMSKE suknje in vsakovrstne obleke po najnižjih cenah pri dobro znani šivilji Antoniji Mermolja Rieger, Trst, Via Commerciale 3. Sprejemajo se naročila. 1611

POHIŠTVO se proda v Via Chiozza 36 vrata 7. 1612

SELITEV. Kdor se mora seliti, dobi pol vagona na razpolago za Zagreb in pol vagona za Maribor. Oglasiti se v ul. Torre bianca 39, pri Antonu Podbrščku. 1613

SPALNO SOBO in moderno kuhinjo prodam. Sprejemam naročila in popravila. Mizar, Via Udine 28, vogal Torquato Tasso. 1614

ZANESLJIVA, pridna služkinja, vešča vseh hišnih del, išče službe. Naslov pove upravništvo. 1615

KRONE 1.82, goldinarji 485, 20 kronski zlati 90.50. Za večjo množino cena višja. Urarna, Ponte della Fabbra, blizu Piazza Goldoni. 1590

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Tajnost. — Via Giulia 29. 1569

15 LETEN, izvrsten mladenič, išče poduka posebno v mizarstvu ali v drugem rokodelstvu. Naslov Ivan Kjuder, Kazlje 16, Sežana. 1593

ZALOGA oglja in petrolja se proda radi bolezni. Naslov pri upravništvu. 1598

MOTOR na nafto, od 5—8 H. P. se išče takoj. Ponudbe pod «Motor» na upravništvo. 1602

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Največja snaga. Tajnost zajamčena. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23/I. 1506

BRILJANTE, zlato, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predujme na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (45)

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

KOVAČ PURIČ v via Media št. 6 izdeluje štedilnike in železne ruletes po ugodnih cenah. Prodaja štedilnike od L 160.— naprej. (59)

URARSKEGA učenca sprejme Albert Marc, Šturje pri Ajdovščini. 1548

KAVARNA novo urejena, z dnevnim koncertom, se odda v najem s 1. januarjem 1924. Potrebna kavcija 125.000 lir. Pojasnila daje lastnik Ivan Kos, Celje. 62/32

ZALOGA pristnega, vipavskega vina, na debelo in za družine, po zmernih cenah. Via Tesa 47. 1577

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3, II. Sprejema vsa popravila in uglaševanje po zmernih cenah. 6

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz —izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

PREPISOVANJE na stroj in roko, v slovenskem in italijanskem jeziku, sprejmem. Nasloviti: «Prepisovanje» na upravništvo. 1588

Vrtnarji in kmetovalci, pozor!

Ne zamudite prilike!

Thomaževa žlindra 16-20 %	L.	44·— kv.
Superfosfat 15-17 %	„	36·— „
Kalijeva sol 30 %	„	48·— „
Apneni dušik 15-16 %	„	120·— „
Mešanica umetnih gnojil, že pripravljena in zelo priporočljiva za grah, krompir, trte, tobak, cvetlice itd.	„	90·— „
Kljajno apno gotovega učinka	„	220·— „
Špinača, širokolistnata	„	6·80 „

Radič, kranjska detelja, inkarnatka, lucerna, pesa in vsa druga semena največe kaljivosti in zajamčene čistoče po zmernih cenah.

Za večje količine primerni popusti.

Sprejemajo se predbeležbe za vsakovrstne sadike, bilje in cepljenke kraškega izvira.

Kraševci dobijo gornja gnojila in semena pri trgovcu Franu Mozetiču, v Kazljah, in Koperčani pri trgovcu Antonu Boninu v Kopru.

Ponudite nam drva, oglje in druge pridelke.

KMETIJSKO-TRGOVSKO DRUŠTVO (D. Bolenič & Co.)

Trst, Via Raffineria 7 - Tel. 36-75

RAZPIS SLUŽBE.

Občina Bovec sprejme

uradnika

sposobnega slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi. Plača po dogovoru.

Prošnje z navedbo dosedanjega službovanja naj se vložijo do 1. decembra 1923. Nastop službe najpozneje 1. januarja 1924.

ŽUPANSTVO V BOVCU, 2. nov. 1923.

616 Župan: Anton Durjava.

Domača hrana

se dobi

v gostilni „Mormorazione“

Piazza S. Lucia št. 1.

Točijo se prvovrstna istrska vina. Sprejemajo se tudi abonenti na hrano po zmernih cenah. Postrežba vzorna.

Kinematograf „Aurisina“

Danes od 3. ure pop. naprej

HERKULOVA ZMAGA.

Drama v štirih dejanjih. 625

Vstopnina navadna. Vstopnina navadna.

Dne 24. in 25. t. m. KRISTUSOVO TRPLJENJE.

OSOLJENA ČREVESA

prvovrstnih domačih in inozemskih tvrdk prodaja po konkurenčnih cenah

TOFFOLI & Co

Trst - Via Maiolica 17 - Trst

Telefon 36-92. (624)

Zaloga Lutzovih peči!

Postavlja na dom po zmernih cenah.

Zastopstvo: Križe Maks, Postojna, trgovina železnine.

OBIŠČITE 550

NOVO PRODAJALNO USNJA

in potrebščin za čevljarje

MARCOVICH

Via XXX ottobre 15 (prej Caserma)

kjer najdete vse po najnižjih cenah.

Znana slovenska tvrdka **Josip Kerševani** mehanik, puškar in trgovec

GORICA - Stolni trg štev. 9 (desno) - GORICA

se priporočam slavnemu občinstvu za nakup najboljših šivalnih strojev Original Mundlos nemških tovaren, katere jamčim za dobo 25 let. — Brezplačen pouk v umetnem vezenju, krpanju in šivanju. — Imam v zalogi tudi najboljša dvokolesa znamke Columbia ameriških tovaren, za katere jamčim 2 leti, ter vse dele spadajoče v mehanično in puškarsko stroko. (56)

Delavnica in popravljalnica, Gorica, Stolni trg štev. 5

TRGOVCI POZOR!

A. KUNZE, TRST - Via Artisti 3

ima **veliko zalogo okraskov za rakve, pajčolanov** lastnega izdelka (česko blago), **čevljev, umetnih kovinastih vencev,** suhih cvetlic, pogrinjal in podstavkov.

Pripravljen je poslati **vzorce** proti navedbi predmeta in ceni. Ker se s tem prihranijo potni troški, zamore dobavljati **30% cenejše** kakor vsak drugi **konkurent.**

GIUSEPPE SPECHAR

TRST Via S. Caterina št. 7 (vogal Via Mazzini) TRST

naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel veliko izbero tu- in inozemskega blaga za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah

Specijaliteta: ANGLEŠKO IN ČEŠKO BLAGO

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu. 2

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo. Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3¾ % netto

Vloge na tekoče račune po 4½ %

Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, **Gorica,** Kranj, Maribor, Metković Novisad, Ptuj, Sarajevo, Split.

Delniška glavnica Dinarjev 25,000.000.—

Rezerve: Dinarjev 20,000.000.—

Tel. št. 5-18, 22-98. Uraduje od 9 do 12½ in od 14½ do 16.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL (36)

— —

«Nevarno? Čujte, sedem let sem bila asistentka na kliniki profesorja... in zato razumem to stvar. Razlika je v tem, da mora plačevati tisočake, kdor gre k profesorju, jaz pa jemljem samo stotake.»

Čudim se, a ona se smeje.

«To je vendar obče znana stvar! Kdo hoče imeti sedaj otroke? Kdo se utegne s tem ukvarjati?»

Ko me je izpraševala pozneje glede moje obitelji in sem ji rekla, da jih imam pet, sem se čudila, da se mi ni smejala ali mi očitala neumnosti. Niti najmanjše opazke ni zinila.

«Zakaj ste pa vi zaprti?» me je vprašala. Ko sem ji povedala, kdo sem, je skočila s postelje in zaklicala: «Za Boga, saj sem čitala v Politiki. Moj stari mi je čital na glas. Moj Bog, kadar mu povem, da sem bila v skupni celici z vami!»

— Ona misli, da bom večno tukaj sedela, ko bo ona sama že zopet doma nadaljevala svoje nedovoljene posle.

Poslušala sem zopet osebo, ki je v kriminalu doživljala svoje nove utise. Postelja ji je bila trda in venomer se je spominjala, kako je doma vse udobno. A ni si jemala posebno k srcu in njene opazke so bolj šaljive.

Drugi dan so jo klicali v pisarno in nato je čakala, da ji mož prinese obed. Mož ji sigurno prinese. A zaman je čakala, moža ni bilo. Dan je bil dolg in humor ji je pohajal.

«Zakaj ni prišel? Sigurno je mislil, da se vrnem koj prvi dan domov.»

Tretje jutro je pa mož že prišel. Zgodaj je prinesel kruha, salame in kavo. Bila je zadovoljna, nato se ji je jelo tožiti po domači kuhinji. Zakaj ji mož ničesar ne skuha?

Naslednje jutro je prinesel kavo in zopet salamo. Salamo mu je vrnila, češ, naj sam nekaj skuha. Hrepenela je po kuhanem krompirju. Nazadnje je dobila nekaj kuhanega, nekaj posebnega. Jedla je in ugibala, kaj neki je, potem je ponudila še meni, naj poizkusim, ako se mi ne gabi. Ugibali sva obe, a nisva uganili. Bilo je videti kakor krompirjevo testo, sladko in mastno tako, da je stala maščoba na vrhu, zraven tega pa trdo, da se je moralo hrustati. Pohrustavala je ves dan, ostanek je pa dala zaran strežnici, ko ji je mož prinesel zopet nekaj drugega.

Pripovedovala je zgodbe iz svojega poklica in druge. Koliko se navozi v okolico! Pretekli teden se je vrnila z bavarske meje, kjer je bila pri neki kmetici. Historija druga kakor druga! Mož v vojni in na posestvu ruski ujetniki, dečki kakor debla. Posledice prihajajo, ko se jih človek niti ne nadeja. 500 K je dobila in razen tega, kar si je mogla vzeti s seboj: pitano gos, koš jajec, kovčeg moke, kovčeg svinjske masti, ker so tudi klali, da bi bilo več dela pri hiši. In takih izletov ima, da jih ne zmaguje. Boji se, da bi je ne držali predolgo tukaj, ker se je že napovedala na več krajih. Da bi jo kdo izdal, se ne boji. Žene morajo molčati, ker pove vsaki, da ne bo kaznovana ona, «hebama», temveč tista, ki išče tako pomoč. Naslovo si ne zapisuje. Adrese? Bog varuj! Tako neumna ni. Svoj adresar ima v glavi.

Njeno pripovedovanje kalnih dogodkov ni umazano. Ima poseben humor. Tudi o svoji mladosti rada govori. Iz Benešova je in omožila se je mlada, jedva sedemnajstletna, na Dunaj. Kot gospa je nastopila na maškaradi v ulanski uniformi. To je bil vihar! Govorila je dobro nemški. Svojo hčerko, približno dvanajstletno, vzgaja od mladih nog nemški, da ji bo pozneje lažje. Tudi francoski zna dekletce in klavir igra krasno. Učiteljica hoče biti, a mati tega sama ne verjame.

Eno lastnost pa ima nova tovarišica, pri kateri bi najrajši skočila iz kože. Poje! Kadar ne govori, hoče prepevati. Kadar se izprehajam po celici, se mi takoj pridružuje, dasi ni prostora za obe med posteljami, in poje. Glasu vobče nima. Hrupava je, tudi kedar govori. In glas ji preskakuje, o posluhu pa niti sledu. Narodne pesmi ima rada in praške pesmi in arije iz oper. Obupen položaj. Prvih 5 minut bi se smejala, nato pa jokala.

Gorici se obetajo lepši časi. V četrtek se je mudila pri videmskem prefektu deputacija uglednih goriških meščanov. Navzoč je bil tudi prof. Venezia, komisar goriškega fašja in goriški podprefekt Nicolotti. Najprej je deputacija izrazila svojo neomajno vdanost vladi in dala duška svojemu navdušenju za fašistovsko politiko. Po tem uvodu je pričela tožiti prefektu o strašnih bolečinah, v katerih se zvija Sv. Gorica, in ga je prosila za zdravila. G. prefekt je odprl svojo lekarno in je menda dal bolnici sledeča zdravila: elektriko iz hidroelektričnih naprav v Solkanu, ki se bodo pričele graditi, šole, spojitev nezakonskih otrok t. j. predmestnih občin z materjo Gorico, čeravno otroci po njej prav nič ne hrepenijo in še marsikaj drugega, ki je pa ostalo tajno.

Bolečine svetnice so se znatno ublažile in njeno stanje se vidno boljša po teh obljubljenih zdravilih. Ko jih bo tudi užila, bo zopet razcvetela kot rožica.

«Splošno slov. žensko društvo» v Gorici naznanja, da razpošlje v najkrajšem času nabiralne pole za Božičnico. Iskreno prosi vse rodoljube, da se odzovejo po svojih močeh naši prošnji za prispevke, kateri naj bi nam tudi letos omogočili obdarovanje revnih in potrebnih šolskih otrok. Zima je pred durmi, otroci so bosi in skoraj nagi, — a bede in pomanjkanja veliko. A mnogo je tudi plemenitih src in radodarnih rok. Vsak, tudi najmanjši dar nam pomaga do smotra. — Kakor se bodo vračale izpolnjene nabiralne pole, bomo redno objavljali imena blagih darovalcev in upamo, da bodo imeli letos naši časopisi za to dovolj onega prostora, katerega jim je lani primanjkovalo. Želimo to radi darovalcev - naročnikov in radi nas, kateri hočemo, da izve javnost za vsak vinar, katerega smo prejeli.

Loterijske številke

izžrebane dne 17. novembra 1923.

Bari	72	81	82	17	50
Firenze	64	33	21	27	28
Milano	5	26	46	14	28
Napoli	6	19	77	76	22
Palermo	36	29	25	55	69
Roma	86	50	40	12	66
Torino	26	4	16	2	51
Venezia	47	51	68	1	22

Književnost in umetnost

Šest mešanih in moških zborov je izdal g. Fr. Venturini učitelj v Trstu. Strokovnjaško oceno prinesemo v eni prihodnjih štev. Zbori se dobijo v Štokovi knjigarni. Priporočamo našim društvom!

Knjige «Goriške Matice» v Gorici. «Goriška Matica» naznanja, da so izšle njene publikacije za leto 1924., ki so:

1. Veliki koledar, za leto 1924.
2. Zgodbe zdravnika Muznika.
3. Mladi gozdar.
4. Molitvenik; «Bogu, kar je božjega».

Za vse štiri knjige plača vsak naročnik 6 L.

Knjige «Goriške Matice» naj naše ljudstvo poučujejo, zabavajo in navajajo k pravemu krščanskemu življenju ter naj ga vspodbujajo k narodni zavesti.

Kdor ni še poslal naročnine za letošnje knjige, naj to zagotovo stori najdalje do 15. decembra t. l., kajti uprava «G. M.» mora do tega časa plačati še razne račune.

Obenem naznanja «Gor. Matica», da izda za leto 1925. štiri knjige, kakor za leto 1924., in sicer:

1. Veliki koledar z raznimi, leposlovnimi in poučnimi članki.
2. Zadnji dnevi Ogleja. Povest. Spisal: Alojzij Luković-Zarli.
3. Mlada Zora. Izbor narodnih pripovednih pesmi. Priredil Franc Bevk.
4. Življenjepis sv. Frančiška Ksaverskega, ki je nesel luč krščanske vere med Kitajce in Japonce. Knjigo bo krasilo mnogo slik.

Cena vsem štirim zgoraj navedenim knjigam je določena na 5 L.

Ker je nabiranje naročnikov za leto 1925. najbolj prikladno ob času, ko se razdeljujejo knjige za leto 1924., prosi «Goriška Matica» poverjenike, da ob priliki razdeljevanja letošnjih knjig, nabirajo obenem naročnike za leto 1925.

V ta namen naj izpolnijo nabiralne pole in jih potem vrnejo do dne 31. decembra 1924. Koledar za leto 1925. prioobči imenik vseh naročnikov, kakor je to deloma že letos storil.

Naročnine za leto 1925. naj se po mogočnosti že sedaj ob vpisovanju poberó. Kjer to ni mogoče, plačajo naročniki naročnino ob prejemu knjig, v mesecu novembru 1925.

Gg. poverjenikom odstopi uprava «Goriške Matice» za njihov trud 10% od skupnega zneska naročnine, tako da dopošljejo upravi «Goriške Matice» za vsakega naročnika le L. 4.50.

Slovenci v Julijski Krajini se nahajamo v težkem položaju. Prepuščeni samim sebi in ovirani, smo prisiljeni skrbeti za samolastno izobrazbo potom dobrega tiska.

Ker naše šole izginjajo, hoče «Goriška Matica» vsaj deloma odpomoči s tem, da nudi slovenskemu ljudstvu za nizko ceno dobrega berila.

Zato je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, da pomaga pri razširjevanju «Matičnih» knjig. Podrobna agitacija od hiše do hiše, od moža do moža je najizdatnejša. Izobraževalna in bralna društva naj pomagajo pri tem narodnem delu.

H. Sienkiewicz: Z ognjem in mečem. Povest iz davnih let. Iz poljščine prevel dr. R. Mole. Z ilustracijami. 10. in 11. snopič (konec). Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena dvojnemu snopiču 18 Din. Knjigotržna cena celemu romanu, ki obsega 684 strani velike osmerke in 22 ilustracij, znaša 106 Din, vezanemu pa 120 Din, po pošti Din 4.50 oziroma Din 5.50 več.

Z 11. snopičem je nova izdaja velikega Sienkiewiczevega romana Z ognjem in mečem končana. Prepričani smo, da bodo Slovenci tudi to izdajo čitali z istem zanimanjem kot so prvi dve in da zlasti ne bo nobene knjižnice, ki bi si znamenitega romana ne nabavila. Tiskovna zadruga istočasno naznanja, da bo začel izhajati drugi veliki Sienkiewiczev roman «Potop», ki tvori nadaljevanje prvega. Ta bo izhajal v snopičih po 8 pol in bo za predplačnike-naročnike znatno cenejši kot pozneje v knjigotržtvu.

Anton Novačan: Samosilnik. Deset povesti. V Ljubljani 1923. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 156 str. Cena broš. 40 Din, vez. 48 Din, s poštnino Din 1.50 več.

Avtor «Naše vasi» je zbral deset povesti, ki se odlikujejo po izredno krepkem in pristno domačem jeziku, kakršnega piše danes malo slovenskih pisateljev. V umetniškem in idejnem oziru bi se «Samosilnik» mogel nazvati nadaljevanje «Naše vasi». Povesti «Muri preganjav rane», «Čamarjeva krčma» in «Peter Kobula» so najboljše slovenske kmetske novele, kar jih je bilo napisanih v zadnjih letih. Iz knjige puhti vonj domače zemlje. S svojo svežo sočnostjo in neposrednostjo si bo zbirka osvojila prav tako inteligenta kakor tudi neukega čitatelja. Toplo priporočamo!

Poziv na pretplatu. — Nakladni odio Jugoslavenskog Novinskog d. d. izdaje epohalno djelo **T. G. Masaryka: Rusija i Evropa. Studija o duhovnim strujama u Rusiji,** koje je prevedeno do sada na više jezika. Ovo monumentalno djelo, što ga je napisao čuveni slavenski filozof i državnik, plod je mnogodišnjeg studija ruske prošlosti, ruskog života i ruske duše i kao takovo ono daje odgovor na sva pitanja o proteklim i novijim pojavama u Rusiji odakle je zapravo potekao impuls za novi život Evrope, a možda i cijeloga čovječanstva. Tko želi upoznati budućnost Evrope, treba da upozna Rusiju taj izvor svega novoga barem za nas Slavene. U ovom djelu ogromnom ne samo opsegom nego i značajem dao je Masaryk potpunu i vjernu sliku Rusije s onim dubokim razumjevanjem i finim osjećajem, koji je svojstven samo Slavenu kada govori o velikom slavenskom narodu. Djelo imade dva dijela: u prvom je osvjetljen u osam poglavlja problem ruske socialne i vjerske filozofije od vremena Petra velikog do prve revolucije masa i kontrarevolucije, a u drugom data je skica za rusku filozofiju povjesti i vjere. (Čadajev - Slavjanofilstvo - Mesijanizam - Panslavizam - Aleksander Herzen). Knjiga obuhvaća oko 20 araka, a **cijena joj je za sada Din. 60.** Tko pošalje novac unapred, ne plaća poštarine i dobiva knjigu za Din. 50; tko naruči (pošalje novac) barem za tri primjerka, dobiva veći popust. Novac i narudžbe treba slati **Nakladnom odjelu Jugoslavenskog d. d., Zagreb, Mošinskoga ulica br. 6.**

Umoljavaju se svi listovi, da ovaj Poziv izvole preštampati.

DAROVI

Mesto cvetja na grob Pavlici Rojčevi (Dornberg), daruje Alice Pečenko L 30 za «Šolsko društvo».

V isti namen je nabrala vesela družba na svatbi Jagodič—Slokar L 70.

Gosp. Artur Lokar daruje L 50 «Šol. društvu».

Na svatbi g. Gabrijana iz Vipave z gdčno Vido Ferjančič iz Slapa pri Vipavi darujejo L 30. — Vsem cenjenim darovalcem srčna hvala!

Podpisano «Šolsko društvo» se iskreno zahvaljuje vsem darovalcem živil v Nakelski občini kakor tudi požrtvovalnim nabiralcem. V imenu naše dece Bog plati stoterol

Rojaki! Ne zabite na Šolsko društvo!

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

ogrske krone	0·11	0·13
avstrijske krone	0.0330	0.0340
češkoslovaške krone	68.—	68.50
dinarji	26.40.—	26 60
leji	12.—	12.50
marke	—.—	—.—
dolarji	23.65	23.80
francoski franki	125.25	125.75
švicarski franki	410.—	414.—
angleški funti sterlingi	100.50	100.75

ŠIRITE „EDINOST“

Brill

Pomislite in pomnite!

Ako rabite eno škatlo BRILLA, bodete očistili brez truda dvojno število čevljev kakor z enako škatlo drugega izdelka. S tem bodete torej prihranili 50% na konsumu in bodete imeli svetle in nepremočljive čevlje.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavnica in rezervni zaklad K Č. Sl. 225,000.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9-13

Antonio Cerneca
— LIVARNICA železa in kovin. —
V skladišču Via Enrico Toti št. 4, tel. 438
vedno v zalogi:
Plošče za štedilnike, ražnji in pečice, zaklopnice za lijake, bronasti drogi, podgrednjaki in medeni drogi za zavese.
Sprejemajo se vsakovrstna naročila.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Via Pier Luigi da Palestrina 4, pritličje
Obrestuje navadne hranilne vloge po
5%
Večje vloge, vezane na odpoved po dogovoru.
Sprejema tudi vloge na tekoči račun
v DINARJIH
ter jih obrestuje pod najboljšimi pogoji.
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune
Posoja hranilne pušice na dom.
Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Uradne ure od 8—13.
Poštno hranilnični račun št. 11/1337. Tel. 16-04.

Zaloga domačih vin.
Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Via Cunicoli 8,** na drobno in za družine **Via Giuliani 32.**
Priporoča se lastnik
(684) **FR. ŠTRANCAR.**

Najvišje cene plačujem za
KOŽE
kun, zlatic, lisic,
dihurjev, vider, jazbecev, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH
Trst, Via Cesare Battisti št. 10
II. nadst., vrata 16 35
Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Najstarejši slovenski denarni zavod.
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca štev. 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.
Št. telef. 25-67.

Inserirajte v „Edinosti“

Znana goriška tvrdka ELIJA ČUK v GORICI
Piazza Cavour št. 9 naznanja tem potom slav. občinstvu, da je prejela zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih strojev **„PFAFF“.**
„PFAFF“ je najboljši stroj za šivilje
„PFAFF“ je najboljši stroj za umetno vezanje
„PFAFF“ je najboljši stroj za krojače
„PFAFF“ je najboljši stroj za čevljarje
„PFAFF“ je najboljši stroj in najbolj trpežni stroj za domačo rabo v obče, za katerega se jamči 20 let. - V zalogi so razne druge nemške odlične znamke šivalnih strojev. Dvokolesa, puške, samokresi. Brezplačen podik v umet vezenju.
Se toplo priporoča **ELIJA ČUK,** sodni izvedenec Piazza Cavour 9.

BANCA ADRIATICA
Ustanovljena leta 1905.
Delniška glavnica Lit. 15.000.000·— popolnoma vplačana.
Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.
Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo
potom zaveznega zavoda
Jadranska Banka v Beogradu Ljubljani in Zagrebu
in njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.
Daje kredite za nakup blaga, subvencije na blago. Inkasi efektov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja denarje in druge valute. Asekuracijske posle in druge operacije po najugodnejših pogojih.